

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Tomasza Michułki „*Historia i rozwój idei community policing w Polsce na przykładzie garnizonu mazowieckiego*” przygotowanej pod kierunkiem dr. hab. inż. **Andrzej Urbana** na Wydziale Bezpieczeństwa i Nauk Prawnych **WSPol. w Szczytnie**

1. Uwagi ogólne o rozprawie

Opiniowana praca posiada objętość 196 stron, ma typowy, tradycyjny układ wewnętrzny. Składa się z pięciu merytorycznych rozdziałów, wstępu, zakończenia oraz bibliografii. Poza tym wyposażona jest w spis rysunków, tabel i wykresów oraz jeden załącznik. Wymienione elementy ułatwiają lekturę rozprawy i analizę jej treści. Wykaz literatury (nazwany bibliografią) zawiera 69 pozycji w większości publikacji o charakterze naukowym w układzie alfabetycznym (nieponumerowanych). Do kwestii doboru literatury przez autora tradycyjnie odniosę się w dalszej części recenzji.

Wybór tematu rozprawy jest jak najbardziej właściwy. Ta problematyka, jak słusznie autor zauważa we wstępie, nie doczekała się zainteresowania naukowego z punktu widzenia skutecznego implementowania na gruncie krajowym.. Aspekty zapobiegania przestępczości i roli w tej dziedzinie policji jako przedmiot badań naukowych właściwie jest zdominowana przez przedstawicieli nauk prawnych (kryminologia, kryminalistyka, prawo karne).

Brakuje prac, które są wynikiem interdyscyplinarnych badań naukowych. Nie jest to żadna biała plama w krajowej literaturze przedmiotu. Jednak w większości są to opracowania odtwórcze i powielające pewne schematy i mity myślowe. Natomiast brakuje badań i przyczynkarskich prac naukowych przedstawiających poziom implementacji filozofii community policing w polskich realiach prewencji kryminalnej. Chciałbym jeszcze zwrócić uwagę na dwa aspekty potrzeby badań w postaci prac aplikacyjnych. Po pierwsze, należy mieć jedynie nadzieję, iż wraz utworzeniem nowej dyscypliny naukowej – nauk o bezpieczeństwie będzie to owocowało wartościowymi pracami naukowymi poświęconymi różnym aspektom zapobiegania przestępczości i patologii społecznych jako przedmiot badań subdyscypliny: bezpieczeństwo wewnętrzne. Po drugie, w moim odczuciu mamy ogromny deficyt na wspomaganie działań Policji wiedzą empiryczną. Ma to znaczenie szczególnie w ostatnim czasie gdy dominuje intuicyjny sposobem zarządzania policją. Temat pracy doktorskiej spełnia wszystkie wymagania pracy naukowo-badawczej i posiada w pełni walor poznawczy. Przedmiot badań ma charakter interdyscyplinarny, gdyż problematyka zapobiegania przestępczości i patologii społecznej mieści się w zainteresowaniu prawników, a zwłaszcza kryminologów kryminalistyków oraz socjologów.

Reasumując należy stwierdzić, iż podjęta przez doktoranta problematyka całkowicie zasługuje na to, aby być przedmiotem rozprawy doktorskiej.

2. Ocena metodologiczna rozprawy

Właściwie został sformułowany główny cel badawczy pracy polegający na dokaniu oceny efektywności modelu funkcjonowania Policji w Polsce na podstawie community policing i wskazanie elementów wspomagających usprawnienie w przyszłości. Pozwoliło to na zidentyfikowanie problemu badawczego. Na tej podstawie sformułowano główną hipotezę, że „Polska

Policja czerpała wzorce z doświadczeń wielu krajów jednak doświadczenia amerykańskie były najistotniejsze dla implementacji i rozwoju community policing w polskiej Policji. Mam poważne wątpliwości, co do wartości poznawczej teka postawionej hipotezy. Stosownie do tego doktorant właściwie dobrał metody badawcze, które umożliwiły na weryfikację sformułowanych hipotez roboczych i przyjęcie właściwych wniosków i propozycji badawczych. Autor wykorzystał szeroki wachlarz metod i technik badawczych, które umożliwiły realizację postawionych celów badawczych.

Natomiast budzi pewne wątpliwości dobór literatury. Jak na wstępie wspomniałem w wykazie znajduje się 69 pozycji, w większości monografii i pryczyneków naukowych. Przyjęta formuła ma charakter bibliografii selektywnej i stanowi autorski wybór pozycji naukowych, opisujących problematykę będącą przedmiotem recenzowanej rozprawy doktorskiej. Można ją podzielić na trzy części: dotyczącej zagadnień prewencji kryminalnej (w tym wypadku odczuwam niedosyt związany z brakiem publikacji anglojęzycznych lub odwołujących się do tego dorobku), metodologicznych oraz dotyczących funkcjonowania polskiej Policji. W tym ostatnim przypadku mam świadomość, iż dorobek rodzimego piśmiennictwa jest ubogi. Tym bardziej jest zaskakujące, że doktorantowi „umknęły” publikacje dostępne czasopiśmiennictwie policyjnym Pominięty został artykuł Jana Grala¹ oraz Martyny Ostrzyckiej². Nieskromnie zmuszony jestem też wspomnieć o własnych publikacjach na ten temat. Na pewno wymieniony artykuł w bibliografii nie ma jakiegokolwiek związku z tematyką rozprawy doktorskiej. Brakuje też odniesienia do

¹ J. Gral, Community policing w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem instytucji dzielnicowego, /w/: Policja, 2003, nr ¼ s.70-78

² M.Ostrzycka, Idea „community policing” jako źródło innowacyjnych metod współpracy społeczności lokalnych z Policją w Polsce, /w/: Przegląd Prawniczy UAM, R. 5 , 2015, s.111-129

publikacji zagranicznych takich autorów jak: Nigel Fielding³, Jeremy Wilson⁴ czy też Wesleya Skogana, analizującego modele community policing realizowane w Chicago. Dlatego też chciałbym doktorantowi też zasugerować bardziej dociekliwą analizę bibliograficzną, gdyż pozwala to zdiagnozować faktyczny stan naszej wiedzy na dany temat i bardziej krytycznie odnieść się do swoich hipotez i wniosków badawczych.

Pod względem formalnym praca nie budzi jakichkolwiek zastrzeżeń. Pod względem językowym i warsztatu naukowego praca przedstawia się na wysokim poziomie. Jest napisana językiem klarownym, ścisłym i precyzyjnym. Autorka wyposażyła ją w tabele, wykresy i ryciny, które na pewno podnoszą ogólną wartość opracowania.

3. Ocena merytoryczna pracy doktorskiej

Jak na wstępie wspomniano praca składa się z pięciu merytorycznych rozdziałów. Konstrukcja pracy jest właściwa. We wstępie autor rozprawy w sposób jasny i logiczny uzasadnił wybór tematu.

Następnie scharakteryzowała przyjętą strukturę wewnętrzną i ją racjonalnie uzasadniła. Natomiast brakuje mi analizy krytycznej stanu badań i dorobku publikacyjnego w zakresie przedmiotu badań.

Pierwszy rozdział ma charakter studium metodologiczne. Doktorant przedstawił w nim:

- przedmiot badań
- cel główny pracy i wynikający z niego cele szczegółowe

³ N. Fielding, Community policing, Oxford 1995.

⁴ J. Wilson, Community policing in America, 2006,

- główny problem badawczy i związane z nim problemy szczegółowe
- hipotezę główną i hipotezy cząstkowe

Nie ma zastrzeżeń, poza sformułowano dość zachowawczo główną hipotezę roboczą. Natomiast uważam za zbędne i nieadekwatne dla pracy naukowej jaką jest rozprawa doktorska omawianie podstaw metodologii pracy naukowej. Tego można oczekiwać od magistranta, a nie przyszłego pracownika nauki aspirującego do pierwszego stopnia naukowego.

W drugim rozdziale przedstawiono istotę zjawiska i rozwój community policing i jego recepcję w polskiej policji. Doktorant przeprowadził krytyczną analizę pojęć stosowanych w praktyce i literaturze przedmiotu. Bardzo wartościowe jest przedstawiona analiza porównawcza kształtowania się idei community policing w wybranych krajach, przede wszystkim anglosaskich.

Kolejny, trzeci rozdział pracy „Realizacja elementów community policing – partnership, problem solving” ma charakter praktyczny ale bardzo wartościowy. Pokazuje, że autor rozprawy posiada bardzo rozległą wiedzę na badany temat. W tym rozdziale znalazły się informacje dotyczące realizacji poszczególnych elementów strategii prewencji kryminalnej w wybranej jednostce organizacyjnej Policji. Według mojej oceny treści zawarte w tym rozdziale mają dużą wartość poznawczą.

W kolejnej części rozprawy autor zajął się analizą cech konstytutywnych community policing:

- konsultacje społeczne
- adaptacja
- mobilizacja

- rozwiązywanie problemów

Należy dodać, iż konsultacje społeczne w polskim systemie prawnym ma bogate tradycje, gdyż przewidziane były już w ustawie o samorządzie terytorialnym z 8 marca 1990r. Jednak były w praktyce samorządowej zanedbywane. Rozważania autora rozprawy w tym rozdziale opierają się na materiale empirycznym. Autorka rozprawy wykorzystała w tym rozdziale metodę obserwacji i wywiady eksperckie. Konkluzje autorskie mają bardzo dużą wartość poznawczą.

W kolejnym, ostatnim piątym rozdziale doktorant przedstawił interesującą intelektualnie propozycję prognozy rozwoju idei community policing w Polsce. Przedmiotem jego analizy są wybrane parametry zawodowe i społeczne. Wnioski autorskie są optymistyczne. Mam pewne wątpliwości czy ta konstatacja nie ma charakteru życzeniowego. Trudno oczekiwać, iż w badaniach respondenci (policjanci) przedstawili pesymistyczną perspektywę rozwoju tej idei. Czy to pozytywne podejście ma li tylko charakter postulatywny? Nie umniejsza to jednak wartości ustaleń autora rozprawy doktorskiej. Należy zwrócić uwagę, iż autor każdy rozdział wieńczy autorskimi wnioskami.

4. Ocena stopnia osiągnięcia założonego celu badań

Mimo wykazanych pewnych usterek i niedoskonałości merytorycznych i warsztatowych, które możemy złożyć na karb braku doświadczenia w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych należy stwierdzić z pełnym przekonaniem, iż mamy do czynienia z wartościowym opracowaniem naukowym, które wnosi bardzo wiele do naszej wiedzy na temat procesu kształtowania bezpiecznego otoczenia i ciągłej transformacji filozofii działania Policji. Wnioski sformułowane przez autora mgr. Tomasza Michułkę stanowią

interesującą propozycję badawczą, wartą dalszych eksploracji o charakterze naukowym.

5. Pytania/zagadnienia do wyjaśnienia

- proszę wyjaśnić istotę prewencji sytuacyjnej (zapobiegania sytuacyjnego)
- proszę przedstawić genezę współczesnej polskiej Policji przez pryzmat jej uspołecznienia
- proszę uzasadnić reprezentatywność badań empirycznych na terenie działania Policji województwa mazowieckiego oraz wyjaśnić przyjęty tytuł rozprawy

1. Wniosek końcowy

Reasumując, należy stwierdzić, iż recenzowana praca prezentuje się pod względem formalnym i merytorycznym bez większych zastrzeżeń. Można się tylko cieszyć, iż powstało wartościowe naukowe opracowanie podejmujące problematykę podejmującą problematykę szeroko rozumianej prewencji kryminalnej. Po pewnych zmianach i poprawkach zasługuje ono na publikację.

Z związku z tym, stwierdzam, iż praca mgr. Tomasza Michułki w pełni odpowiada warunkom stawianym rozprawom doktorskim zgodnie z ustawą o stopniach i tytule naukowym z 2003r. W związku z tym stawiam wniosek o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

